URTARRILLA
31
Barikua
Bilbao, 1936

Euzkadi

ARPIDE-SANEUŔIJA

Bilbao'kua	9,00 ;fko. iru
Bilbao'atazkua ...	11,25 »
Idazki-itunmena ...	62,00 » urte
Atzeŕijetakuak ...	112,50 »

Beldayen itunduba

XXIV urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17,1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 7.208 zenbaki

Auteskunde - Aurrez

Gil Robles'en kartea

Goiko-Jauna'ren serbitzari onena dan Gil Robles'ek karta bat idatzi dautso "La Gaceta del Norte"ri. Bizkai'ko semiak ikeratuta geratu dira. Oraintxe bai, abestu daikegula: "Carta del rey ha venido..."

Izki goŕijakin, odola ta erijotzea darijola dagozan izkijakin emoten dauskube Gil Robles'en kartea. Bijotza pil-pil ei-dauke; uliak dardaraz; begijak ñirñir; ezpanak bitsetan. Urkixo jaunak lorik, be, eztau egin! "Magnífica campaña" deritxon "Gacetatxu"renari. Geure ustez gaizkiĺiena baño txaŕagua. Azkenez "Dios quiera que el éxito más rotundo corone..." Bai euren begira dago Jaungua! Bestiok noren semiak gara, ba?

Itz goitarrak

Gomá aguŕgaŕijaren itzak dirala-ta, lenengo oŕijaldian damoskuz "Gacetatxu"k itz oneik: "Dios antes que la patria." Bai orixe! Beste gauza gustijen ganez matatu biaŕ dogu geure Jaungua. Berak emoten dauskuz igalijak; axia eta eguzkija; berak indaŕtzen gauz eta bixitzea baŕendu euskun. Baña Ber-berak egina dan ezkero, abeŕija, be, uŕen-uŕen matetu biaŕ dogu. Euzkadi matatuz Jaun-Goikua obeto matatuko dogula uste dogunok eztaikeguz ontzat aŕtu "Gacetatxu"ren asmo biuŕak. Gomá jaun aguŕgaŕijaren itzak, itz edeŕak dira. Goikua lenen; orixe dagigu. Baña Gongotzain berberak dirausku: abeŕijaŕen, be, alkaŕtu gadixan.

Esbumarrok!

Madrid'en argitaltzen dan "A B C" izpaŕingijan Royo Villanova'taŕ Andoni aragoitaŕ baŕegaŕijak iñuan: "Eztaikegu nastu katolikuen alkaŕtasuna eta eskumaŕena. Katoliku asko eztira, ba, eskumaŕ, eskumaŕ asko, ostera, eztira katoliku."

Oŕein aŕtian euzkotaŕok ei-gagoz. Katolikuak garan-aŕen ez ei-gara eskumaŕ. Olako gauzak idatzi dabezanakin zelan batzandu gatekez?

Erregetarrak

Euzkotaŕak! Gixaŕtegiko zuzentasuna gura dabela-ta, guzuŕ utsa darijoe españaŕ eŕegetaŕak. Euzko-alderdiko aldunak eskatu ebena jauŕti-ostian, zelan itz-egin daikie? Lamamié de Clairac txotxolo-potxoluak iñuan: "Doipuruben Enziklika geyago ixentauten ba-dauste zismatikuen adizkide biuŕtuko naz, areik, ba, luŕ-jabetasunaren alde dagoz."

Geroxe "A B C" izpaŕingijan esan dauskube: "La sociología cristiana es irrealizable." Eta azkenez (oneik goŕijentzat dira): "Contra el avance del marxismo, el único remedio es la Guardia civil."

Oŕeikaz nungo langiĺak juango dira? Baseŕitaŕak lotan legokez oŕei jaramon egingo ba-leuskie. Pisti txaŕak dira oŕeik.

Urkixo jauna Ata-Santua
Gaitan-Ayala nuntzijo;
"El Pueblo" ta "Doña Gaceta"
Pilatos eta Pontzijo.

Napartarrentzat

Calvo Sotelo lotsa galdukuak idatzi ebazanok napaŕtaŕai gomutarazo biaŕ yakez lotsarik ba-dauke eskumaŕ gustijok ankaz gora jauŕti dagijezan. "Zapaldu neban Nabaŕa. Zapaldu neban eta buztaŕtu eta eneban lan ori egin diru-aŕen, lagi-zaŕa aŕen egin eban, Nabaŕa'ko lagi-zaŕ matasuna luŕperatu neban. Lagi-Zaŕa'en ormea autsituta opalduten datsot Lateŕijari."

Olako itzak esan dauzanari nor emon biaŕ dautso autaŕkija? Euzkadi'tik alde-egin dagijela, bestela txaŕto euren buruba ikusiko dabe.

Jazorikua

Antziñako aldi aretan baseŕitaŕ zintzo bat bixi zan. France'ko semia zan eta bere ugazabaren kontrako zerbait egin ebalako epai-etxera dei-egin eutsen. Jaubia ta baseŕitaŕa bijak bijetara aurkeztu ziran epaile jaunaren auŕian.

—Zer dakaŕzube edo?

—A ba, baseŕitaŕ gaizkin onek baratzeko landarak-eta apuŕtu daustez eta ganera basetxe gustija ondatu daust.

—Diñon ori egija da edo guzuŕa?

Aldi aretan etxaken baseŕitaŕai isten itz-egiterik. Baña maizteŕ a zuŕa zan ezkero, rapa-rapa oidalako atzalpenak emon ebazan. Ikeratu ziran gustijak. Eta zer uste dozube jazo yakola? Ugazaba andi baten auŕian itz-egiten atrebidu edo auzaŕtu zalako urkamendira eruan eben.

Eta ondo egintzat aŕtu eben, norberaren eungi baño auŕerago eztalako bixi-ixan biaŕ. Al danez atzerago, bestela laŕ zuŕ diranak urkamendira daroez.

Asarre

Bilbao'ko eŕegetaŕak asaŕe dagoz. Zegatik? Oŕ txaidez-txaide letreru batzuk agertu diralako. Eurek edozer ipiñi daikie, baña bestiak zeozertxu ipinten dabenako suminduten dira. Eŕegetaŕ izkiĺu ta gogua guzuŕa dirala diñoe izki oŕeik.

Eta egija ez al-da? Eŕegetaŕak zer besterik darabiĺe ba? Guzuŕa baño ezta euren izkiĺuba. Iñor atzipetu, gustijai lepobete emon, gero eurena egin. Olakoxe doloŕak dira eŕegetaŕok.

Soraluzetarrak Elgoibar'en

Bergara-erkian diran abertzalerik jator, langiĺe ta argienak Soraluzetaŕak dirala ezdet iñok ukatuko didanik uste.

Aspaldiko nere amesa zan Soraluze'ko abertzale lanatzaz zerbait idaztea ta orain ere nai izango dan aŕen nere gogoa ase biaŕa det. Soraluze'n abertzaletasuna sortu, zartu ta zutik eusten dioten lagun zar asko ditut; baño ezin utzi "Gipuzkoaŕa,,'ko kaŕikiŕi Euzkadi'ko Legarda'ren izen-ordez ta Lete'taŕ Jon Joseba bere ixen jatoŕez.

Oso gaste nintzala bere idazkiak irakuŕiaz gogortu nintzan abertzale. Aŕezkero Soraluze'ko abertzaleak buŕuka bizian ari dira abeŕiaŕen etsai maltzuŕakin. Eta etsaiak menderatu ondoren Gaztelu bikain bat egin dute Abenda-Etxea izenez.

Etxe au egiteko zerlan eta nekeak igaro izan bear dituen esateko izpaŕingi osoa ez litzake naikoa.

Juan dan larunbatean izan genduan emengo azoka-plazan "Aixerixa,,'ren sendiaren aldezko antzerki-jaya. Soraluze'ko antzezlari azkaŕak antzeztu zuten "Peru Gixon" eta gero "Prixkita". Ain jatoŕ, ain edeŕki! Ikustera juan ziran ozte guziak abo batez esaten zuten oso antzezlari jayo ta artarakoak zirala. Ala zirala ezin ukatu. Azkenez gure eskeŕ-ona eurai bada sendi beartsu bati lagundu ondoren gure gogoa ase zutelako.

Gau zeregaitik
biar zuregaitik.

ALTZETA, MONTZON.—Merkatuan izugaŕizko baseŕitar oztetzaren auŕian itz-egin zuten "Altzeta" eta Montzon jaunak. Oso txalotuak izan ziran gure eletari trebeak. Pozik geratu ziran guziak.

Abeŕi.

ERRIJETATIK

MARKINA

EUZKEL-IXENA.—Baŕuetabeña'taŕ Toma ta Aŕiaga'taŕ Jone senaŕ-emaztiak ixan daben alabatxubari. Sabiñe euzkel-ixen begikua ezaŕi dautse. Zorijonak guraso ta atamabitxijei.

ESPETXIAN. — Emengo espetxian euki doguz amaŕ euzko-langiĺe ta nekazari Arbazegi'ko ain ospetsu egin biaŕ daben etxetik-jaurtitze oŕetan zer edo-zer ebelata. Bakotxari iru egun oso baŕuban eragin ixan dautsez, ¿baña zelan? Bakotxa toki estu banatan jaŕiĺa iñor ikusi ta itzik be egin ezin leikezala. Gixon-erailtzeren bat egin ixan ba'lebe lez. Areik espetxian eta era aretan sartzeko lana egin ixan dabenak bat eta bi baño geyago dira; ba itxi ardureari, antxiñako esakunak diñuan lez, begi gustijak batera eztabe negaŕ-egiten, eta oŕen bijotz bakuon onduba be elduko da egunen baten. ¡Baseŕitaŕok! ¡Nekazarijok! ¡Jaŕai auŕera! Eutsi zebenari, guk be al-doguntxua egingo dogu zeben aldez-ta. Danok dakixuben lez, datoŕen iĺaren 16'gn. doguz auteskundiak eta orduban danok zintzo gixon bat lez, geure autaŕki edo botuak abeŕtzalien aldez emotera, euzkotaŕ langiĺiari laguntzeko beti geŕtu egongo diran aldun edo diputau zintzo batzuk atara dagiguzan Madrid'era bidaltzeko euzkotaŕen aldez an lan-egin dagijen.

¡Auŕera, ba, gixon eta emakumiak, zaŕ ta gastiak!

ITZALDIJA.—Datoŕen iĺeko perija egunean, iĺaren 8'gn., aŕatsaldeko iru ta erdijetan itzaldi bat, mitin bat, egongo da Euzko-Etxia'ko pelotatokijan. Izlarijak, Argintxona, Urkiaga ta Agiŕe jaunak ixango dira.

PELOTA-TXAPELKETAK.—Bizkai'ko Batzokijetako pelota-txapelketan, gure batzokiko bigaŕen malako pelotarijak buruz-bera etoŕi ziran igandian. Aurten zori txaŕa ixan dabe gure mutiĺok. Tira, datoŕen urtian lenengota bigaŕen malako lenengo sarijai ekaŕi ta ¡kitu!

Igazi dan igande zortzi asi zan emen eŕiko mutiĺen aŕteko pelota-txapelketa Euzko-Etxia'ko pelotokijan. "Mutiĺan" esan dot, baña entzun dodanez, gixon buruba-zuritzen asita dagozanen batzuk be taŕtian ixan biaŕ dabe, ba lau maĺa ei-dagoz txapelketa oŕetan. Zaŕak, gastiak maĺa bi, ta gastetxubak. Markiña antxiñatik da peloteri-eŕija ta antxiñako ospe oŕi eutsi egin biaŕko yako ¿ezta, Txirget?

DEUN AGATE.—Egunori be gañian da-ta astion gertauko da gure batzokiko taldia urtero lez.

ANTZERKI-JAYA. — Datoŕen igandian, iĺaren 2'gn. antzezkixun bat egongo da gure batzokijan gabeko bederatzijetan asita. "Sasi-eskontza" ta "Uste diñat" antzestuko dira.

BATZAŔA. — Igazi dan igandian ixan geban Miren'en alabak bazkunekuok geure urteko batzaŕ orokaŕa.

ETXERA.—Eta bai pozik etoŕi da, zoŕ eztaben moŕoitzea, gudaritzea, amaituta, gure abeŕkide zintzo Zelaya 'tar Koldobika. Ondo etoŕija, mutil.

Ete.

MAÑARIA

AUTESKUNDIAK. — Auteskundiak ganian dirala-ta, zaratia ta guzuŕa ugeri dabiltz... Eta guzuŕa, zelan esan baña...! Geidiari ixen ona kentzen, batobatzuk eztira bilduŕtzen beintzat... Jaungoikuak, ori baño matasun geyago eskatzen dausku...

Guk abeŕtzaliok baŕiz "Jaungoikua eta Lagi-Zaŕa,,'ren aldez zintzoen jokatu diranak, geure alderdiko diputaduak ixan dirala ondo baño obeto dakigu... Beraz, zelan ibiĺi bakigu...

AGUŔTU.—Igandez aguŕtu genduzan emen, Betia'taŕ Marine, Ormaetxea'taŕ Godalupe ta Areitiaurtena 'taŕ Susane emakume begikuak.

GEXORIK.—Egunokaz gexorik egon dira Goŕotxategi'taŕ Eupeme ta Goti 'taŕ Basiĺe neskato liraňak.

ETXIA-EŔE. — Lengo astelenez, "Ituŕijeta" basetxian sua ixan zan. Jentia bizkoŕ ibili zalako edo baña, etxiari, kortia ta sabaya bakaŕik eŕe yakozan. Eta alan biaŕik notiñetan eta aberietan etzan ezer jazo.

JUAN-ETORIJAK.—Ubidea'ra juan zan Uriaŕte'taŕ Simone andera.

—Lutxana'tik etoŕi zan, bertan egun batzuk igarota Agiŕe'taŕ Kepe andera "Artzubiko maiztria".

Mañariko.

Gayak

"EUZKEREA"

Igazi dan urteko aziĺa-lotaziĺa'ri yaokan zenbakija aŕtu dogu. Beti lez, euzkeraz eta gaztelerazko irakuŕgai ta oleŕki irakuŕgaŕijak dakaŕz.

Urte gustijan argitaldu ixan diran zenbakijen biĺabidia be ba-dakaŕ.

Ona emen esku-aŕtian daukagunaren izpijuŕa:

"Datos para la Biografía de Arana-Goiri'taŕ Sabin".—U.

"Páginas del Maestro".—Sabino de Arana-Goiri.

"Sabino de Arana en su vida y en su muerte".—Jose Jabier de Legia.

"Miren Neskutza".—Nabaŕiztaŕa.

"Sobre el apellido Mentxaka.—Uŕiolabeitia'taŕ Amantzi.

"Agarel" il da".—Garbi-nai.

"Crónica de Abadiano". — Agarel (Goyan bego).

"Otoya".—Endaitz.

"Relaciones de palabras vascas y latinas".—Elexalde.

"Conjugación vasca".—Gabieŕota.

"Zaŕak Zaŕ".—Belaustegi Jauparija.

"Libe".—Arana-Goiri, Sota, Astitxe.

"Izpaŕak".

卐 卐 卐

Aldizkingi au geruako ta edeŕago, geruago ta irakuŕgaŕijago agertuten dala jakiteko, izpijuŕari so-egitia baño eztago.

Euzko-gauzak edatu ta geure gauzak irakasten dabezan aldizkingijetara arpidetuten biaŕtuta gagoz.

Beraz, al-dozubenok beintzat, "Euzkerea" aldizkingi abeŕkoi onetara arpidetu barik, iñortxu be eztatela geratu.

Aŕpide baŕijak egiteko garaya ontxe da, baŕiz: uŕengo zenbakitik asita. Aŕpide-saneuŕija, urteko zortzi lauŕleko dira.

¿EUZKEREA, ZETARAKO DAN?

Euzkerea zetarako dan itandu, ta ezetarako be eztala ta bazteŕtuten dabenai erantzuteko, ontxe daukagun baño era obarik iñoz eztogu ixango.

Euzkerea gauza baterako baño geyagotarako dala, ontxe ikusten dogu, ba. Karlataŕak, albontsataŕak, gilrroblestaŕak eta euzkerearen areyo puŕukatu gustijak be, auteskundiak irabazteko asmoz euren eŕiketa-zikiñaren zabalgundia egiteko, euzkerea nagusi dan eŕijetarako, euzkerea aŕtu dabe, ta euzkera-kaltezko zabalgundia euzkeraz egiten iñardu.

Euzkereari ta euzkotaŕoi egin leuskigubenik iraňik aundijena orixe da, baŕiz. Euzkotaŕon biaŕixanik eztabela ikusten dabenian, euzkerearen kaltez zigoŕak-zigoŕ ezaŕi. Eta zigoŕ oŕeik euzkerea ta euzkotaŕoi ezaŕteko eskubidia ixan dagijentzat gure "botuen" biaŕ diranian, autarki oŕeik irabazteko, gure euzkera matia baxen gaxua, euren otsein biuŕtu dauskube, ta euren aldez eta gure kaltezko zabalgundia egiten eŕirik-eŕi darabiĺe.

Auteskundiak dirala-ta, sozialistak eurak be, euren zabalgundia egiteko, ezetarako gauza-eztzat baztaŕera jaurti oi-dan euzkera gaxo otsein jaubegiari eldu dautsoe, ta euren eŕiketa-zabalgundia egiteko euzko-uri jatoŕetara eruan. Datoŕen igandian, otsala'n 2'gaŕenian, sozialistak Ondaŕoa'n egingo daben mitiñian euzkeraz itz egingo dabe. ¡Ondaŕoataŕak! ¿Entzun dozube?

Zubek, ondaŕoataŕ euzkeltzale ta euzko-oŕura garbi-zaliok, zeuben-zeu bena dan euzkera matian, euzkerearen, euzko-eskubide ta euzko-oŕura garbijen kaltezko zabalgundia egiten yatoŕtzubezan atzeŕitaŕoi, bekozkuak iĺun jaŕi biaŕ dautsezubez, eta gure izkuntzea dan euzkereari artzen dautsen baño lotsa geitxubago aŕtu dagijuela, didaŕka ta oyuka esan.

Bai eskeŕtaŕ eta bai eskumaŕok, lotsarik ba-leuke, lotsarik, bein eta biŕitan eta beti ta beti baztaŕera bota ta betiko luŕaldu egin biaŕ dala esaten daben euzkereari, iĺobi-zulua atxuŕtuten yabilkijozan etoyai zabalgundia egitea mitiñik-mitin erabiĺi barik, bere lekuban gentzaz bixiten lagako leuskijue, ba. ¡Ondaŕoataŕak!: ¡etoi zital orein auŕka gogoŕ egixube!

AUTESKUNDIAK

Auteskundiak dirala - ta, egunotan notiñak-notin igitu dira. Bilbao'ra be batzuk eldu dira. Kortuzubi'ko Astelaŕa'taŕ Andoni ta Aŕatzu'ko Ormatxea'taŕ Matai abeŕtzale zintzuak, emen ixan dira beňepein.

Astelaŕa zintzuak esan dauskunez, Kortezubi'ko auteskundia, karla-albontsa ta Gil Robles eta Straperlo-gañoko gustijak alkaŕekin buztaŕtuta Bilbao'ko Enao txaideko "Gacetatxu,,'ren "bendeziñuaz" Jel-auŕka auŕkeztuko yakezen-aŕen, abeŕtzaliak irabaziko ei-dabe.

Gure ikeŕlari zintzo onek, beronen "intentziño" gustijaz esan oi-dauzan "katoliko dobliak" be, bizkoŕ ei-dabiltz. Lengo gabian be, "antonbonbil" aŕo baten, "margarita" dotoriak Kortezubi'ra eldu ei-ziran. Margarita areik, paŕoko jaunaren atia jo ei-eben. Tamalez, baña, ez ei-eben etxian idoro.

Eta orduban, beste "dobles katoliko" diran etxe baten detu ei-eben, eta Markina'ko Gaytan de Ayala aldun-geyaren aŕebak zirala esan. Eurakin joyana, ostera, Gernika'ko Maria Luisa eritxon "margarita"-lora zuri kutsugia zala, esan ei-eben.

Gau iĺunian txaunburu jaunaren atia joten ibilteko, ¿nungo axiak jo ebazala, baña, Markina ta Gernika'ko "margarita"-lora zuri kutsugiok? Kutsugiak ziran "margarita" zurijok, oŕ mitiñak egiten eŕirik-eŕi ibiĺi ixan diranian, guzuŕ eta abaŕ, abuetara jausten yakezan "kaka" gustijakaz "projimuaren" kaltezko obenakaz, ¿lotuta, kutsututa geratu ixan ete-dira, ba? Eta oben aretatik garbituteko - edo, ¿abade-biĺa ete-dabiltz? ¿Oben laŕiz begijetaraño beteta ete-dagoz...? Gau iĺunian abadien etxietako atiak joten ibilte oŕek, susmo onik eztamosku beňepein.

Astelaŕa'taŕ Andoni Jeltzale zintzuaren etxera, izpaŕakarijak esan euskunez, ez ei-ziran eldu, ba. Andoni'ren botuaz aiztu-edo egin ziran... Edo, Andoni'ren botua erosteko, txaŕitxu bat erosteko baño diru geyago biaŕko ebela uste ixango eben. Astelaŕa'taŕ Andoni'ren autaŕkijak, kortako asto zaŕak baño geyago balijoko ebala... Uste gusti oŕeik, baña, onenian okeŕeko ustiak ixango dira. Biaŕba, Maria Luisa Cervera miĺa pesetako papel bat eskuban dabela, Andoni'gañe juango ba'litz, juan, Andoni'k onenian, eskuba zabalduko leuskijo, ta miĺa pesetako papela aŕtu... Beraz, Maria Luisa, uŕen Kortezubi'ra zuazanian, Astelaŕa'taŕ Andoni ikeŕtu barik ez gelditu... Ikeŕtutekotan baña, miĺa pesetakua eruan egijozu, Andoni'ren autaŕkijak miĺa baño geyago balijo dauz-ta.

Lenagoko adizkide zaŕakin ez aiztu, Maritxu, zerurako bidia lenagoko zure ta zure sendi gustijaren adizkide zaŕak dabiltzazan bidia da-ta. Aparisi Guijarro jakintsubaren piĺosopokerijak ez aiztu...

Uribitaŕte'taŕ Ibon.

Urteurren goguangarrija

Bustintza'taŕ Ebaista, "Kirikiño", euzkel-idazle ospetsubenetarikua ixan zanaren VII erijotza-urteuŕena, gauŕ da.

Euzko - abeŕtzale gustijen begikua, ta batez be euzkel-idazlien ata kutuna ixan zan gixon ona, kistaŕ zintzua ta jeltzale agirikuaren erijotza-urteuŕenari, etxe onetan yaokan lotsa ta itzal gustijaz begiratuten yako.

Eta gure tamal-aguŕik anaikoŕenak, idazle ospetsu aren sendi atsekabetubarentzat ixaten dira. "Kirikiño" zanarentzat, baŕiz, otoirik samuŕenak.

Gauŕ "Kirikiño" zanaren VII erijotza-urteuŕena da, irakuŕle. Otoi, aŕen, "Kirikiño" gixon ona ta kistaŕ zintzua ixan zanaren gogo-aldez.

Goyan bego.

Elerti gaiz

Urte on

1935'gaŕen urtian argitalduriko olerti eta itz-lauzko liburu[rik] ikutu ixan dautsegu. Itz-lauzkoen artian antzerti gaya azkenerako la[...]

Euzkel-antzertijak auŕerakada gogoŕik bai dagi egin oraintsu[...]tietan. Aldi bateko tentelkeri ta arinkerijak barik antzerki polit et[a...]rik ikusi al geinke oraingo urte oneitan geure antzokijetan. Ala ta b[e] daño geure antzertija bei-maletan dabilenik ezin ukatu.

Igarotako urtietan antzerki edeŕak agertu dira. Ixentauten a[...] Ltkuona anayen "Eun dukat" eta Baŕiola'ren "Goi-argi" atatu biaŕ [...]

"Eun dukat" antzerki eŕitaŕa da, eŕikoya. Euzkel-kolklore ugar[i] dabe gaya bere egiĺe azkaŕak. Eta zuzen ta zintzo jokatzen jakin [...]tzerki ori atsegin ixango da antzoki orotan. Bixitasun eta zolitas[un] 'dau. Tankeraz egiña da. Eta euzkera gozo, bigun eta eztijan idatz[i...]tzerki onek bide baŕijak zabaltzen dautsez euzkel-antzerti-egiĺiei: [...]tza bideak. Eŕijagan gairik ugari dogu euzkeldunok geure antzerti[...] Ipuin, asele ta azkitz jatoŕ eta egokirik aŕtu leikije antzerki-egiĺiak[...] Bada oŕetarako "Eun-dukat"-en egiĺiak egin daroen lez eŕira jo bea[r...] ezagutu, matatu ta eŕijagan saŕtu biaŕ; eŕijagaz alkaŕtu biaŕ. Andre[...]tasi eta andre Poesi'ren bidietatik ziaŕ baño, eŕijaren bidetik, au [...] eŕez eta xeetatik jokatzia zindoago ez eta antzertijan?

Baŕiola'ren lana gaiz gatxago, sakonago, anditsuago da. Zuzen e[...] ete? Ba'dira azken zatija osorik aldatu biaŕ litxakela diñoenak. Zati [...] goŕegi bai'da. Baña ala ta be "Lagun txaŕ bat,,'en egiĺiak trebetasun[a] agertu dau bere lan onetan. Antzerki oŕek euzkel-antzertijari aupa[...] goŕik egin dautso. Donosti eta Bilbao'ko antzokijetan txalo ugaririk [...]dau. "Maitasunak,,'en egiĺiak saŕijago agertu biaŕ leukez bere lanak [...]ditik bere lan baŕi bateri itxaroten gagoz. "Lozo-aŕo,,'k egiĺiaren ixen[...]tuko dabela uste dogu.

Labayen, "Antzerti" aldizkingijaren zuzendari artezak "Gizon bi[...] eta emazte bizarpeitsuti" argitaldu dau. Jostirudi polit eta atsegiña. L[...]'ek antzerki-barnean zorijontsu ibilten ba'daki. Antzeŕkiĺe egiñaren [...] ba'dau. Oraingo onek osperik eztautso kenduko "Euskal eguna" eta agiŕe,,'ren egiĺiari.

Auŕeragoko urtiari yaokana zanaŕen iges ageŕtu zan "Tene" ida[...]toŕaren "Gogo-oñazeak". "Euskaltzaleak" bazkunaren bigaŕen antzer[ki...]ketan sarituba ixan zala gogoratziak antzerki oŕen ixakerea erakuste[n...] Ala ta be makal-une ugari idoro dautsaguzanik zetarako eskutau?

Campion ospatsuaren ipuin eta irakurgai batzuk antzerkiratuteko[...]giña aŕtu dabe donostiaŕ gaste batzuk. Igazko oŕetan "El último tamb[or] de Eŕaondo" deritxona antzerkitu dabe. Zorijontsu? Zindo? Argi ta [...] autoŕtu daigun: gure ustez ez. Dotoreago, andiruago antzerkitu zel[...] "Eŕaondo,,'ko azken txistularijak" atal makal eta, argalak dauz. Egil[...]negi, estuegi lotu dira irakurgayari. Azkeago egin ba'lebe axetsuago [...] ziran. Eta azkeago ibiĺi aŕen etzeben irakurgayaren gunik eta mami[...]duko. Antzerkiratu dabenen gogo ta asmua ezagutzen doguz. Antzer[...] eta ikusgaŕijei lotu barik eŕijaren bijotzera jo gura ixan dabe. Euzk[...] eŕijagan iraŕi, euzkel-bijotzak ikutu, jo. Asmo ori bete al ixateko C[...]'en ipuñak gai edeŕa eta zindua dau; gai sakon, mamitsu ta berebixik[...] antzerki edeŕ eta bixijekaz etzeben asmo ori ezerestuko. Bestera: [...] ta benago ez ete zan geratuko? Antzerki-zale oneik "El coronel V[...]" deritxon ipuña lasteŕ antzerkiratuko dabe. Zorijontsu ta garaĺe urten [...] dira oraingo onetan?

Onetxek ixan dira geure ustez euzkel-antzertijan agertu diran lan[...]renenak. Txikitan be ugari egon dira baña geyenak makal eta utsak [...] dira. Euretzaz ezer ez esatia bidezkoago.

Beste elertijetatik euzkeraldu ixan diran antzerkijan artian goi-m[...] batzuk ixentau geinkez. "Eriotz bide "ixenpuruz euzkeralduta ikusi t[a] kuŕi dogun Paul Humper,,'en antzerkija edeŕ eta sakona da. Euzkel-a[ntzer]tijan nabatu daruagun utsune bat beteten etoŕi yaku ganera. Gixarte[...] antzertijetan nabatu daruagun utsunea beteten. Henri Gheon'en "La [...] du Pont-au Diable" be euzkeratuta irakuŕi al ixan dogu. Markiegi abade[...]gaŕi ta idazle ospatsuari zor dautsaguz bijak. Itzulpenak lana asko [...]tzen dabenik ezin ukatu, baña lan onetan makaltasunaren agerpide gitx[i...]gutu daikeguz. Markiegi'ren idazkortza zoŕotza aŕo agertzen yaku lan o[...]

Oŕez ganera "Ama", "Pedro-Mari", "Libe", "Sangre redentora" eta [...] euzkeraldu dira. "Otxolua" idazle zoŕotzak be "Ipaŕ Ameriketa,,'ko an[...] bi euzkeraldu dauskuz. Euzkel-antzerkijarentzat etorkixun zorijontsu[...] uartuten dogunik zetarako ukatu?

Gaurko onegaz elerti-gaizko idazlan ariñoi amayerea damotsegu. [...]en urtian zintzoago ta ugarijago egiteko itxaropenez.

AŔTET[...]

Baserritarrok

Baseŕitaŕok goguan aŕtu
zer esatera natoŕan.
Botaziuak ganian doguz
zur ibili orainguan.
Eŕegetaŕak alkaŕtu dira
propietarijo-antzean
baña gustijok alkaŕtu-artuz
zapaldukoguz beinguan.

Eurok daukoen amesa da ba
zuboi negar eraitia,
ta uste gitxijen daukozunian
etxetik jaurti, ixatia.
Urte askotan landu dozuben
landa aundiko etxia
zijo-gaberik kendu ta gero
pozez baŕez egotia!

Etxaun andijak batuko dira
Hotel Carlton'en segurki
urtaŕiĺeko egunetatik
ogetamaŕean aurki.
Gaitan-Ayala nausi dalarik
zetan doiazan or argi—;
etxe-sarijak altzau ondotxu
ta negar-erain gaxuai.

Etxe-sarijak goruntz igonda
berari emon botua
baseŕitaŕa etzaitez ixan
oŕen besteko lelua.
Eurok nagusi sartzen ba-dira
ondo atara kontua
belutu-barik kendukotzube
zeure lepoko naŕuba.

Diputadu-gei abeŕtzaliak
ortxe daukozuz didaŕez.
Zuboi laguntza eskeintzen dagoz
gau eta egun indaŕez.
Orain aŕteko auzijetan be
lagundu dautzube euŕez
auŕerantzian zigur jokatu
ezegon bada bilduŕez.

Urkixo bera doipuruba ta
Gaitan-Ayala nuntzijo
"El Pueblo" ta doña "Gaceta"
Pilatos eta Pontzijo
baseŕitaŕak galdu gurarik
dabiltz alkaŕen sosijo.
Oŕein esanak ezba ziñistu
negar eztaizun jarijo.

Biritxinaga.

Ernai euzkotar[rak]

Ernai eta zur egon
euzkotaŕ gustijak,
oraintxe ba yatorkuz
eskatzen botuak,
eŕegetaŕ aberats
diruz okitubak.
Oŕexek dira beti
gustiz ijituak
biguŕi gaiztuak
eŕi-aurkakuak
Judas antzekuak
diruba-aŕen ama, be,
salduterakuak.

Kistaŕ zintzo dirala
diñue bai saŕi,
baña ezin ziñistu
olako gaiztuai
begiraturik euren
egiñen baltzari
euren landolatako
lagin on gaxuai.
Lan erain ugari
ordaindurik uŕi
zapaldurik saŕi
ipiñirik laŕi
ta txistik eiten dauna
atietan jaŕi.

Baseŕiko maizteŕai
egiten dautsie
euren odola txapau
al daben gustije.
Ganera botua, be,
emoten ezpake
kanporako zemaya
lastertxu daukie.
Oŕeik eŕukije
zer dan eztakije.
Bai piztikerije
ta zitalkerije
lotsaren apuŕik, be
iñun eztaukie.

Zetarako da oŕein
txadoneratzia?
Olan atzipeturik
al daben gustija.
Oŕein zuzentasuna
dana aŕapatzia
eta iñoren lanagaz
eurek bixitzia.
Oŕein iritxija
ondo jolastia
saŕi orditzia
nagikeritzia.
Txiruai baŕiz, iñoiz
ez lagundutia!

Irakurri EUZKADI